

FINDIK BAKTERİYEL YANIKLIK HASTALIĞI

Hastalık etmeni tomurcuklarda ölüme, yapraklarda ve zuruflarda lekeler, sürgün, dal ve gövdede kanserlere sebep olmaktadır.

Hastalığa yakalanan tomurcukların bir kısmı kuruyarak ölür, bir kısmından da hastalıkla bulaşık sürgünler gelişir. Yaprak lekeleri düzensiz şekilli veya yuvarlak (genellikle 3 mm'den küçük) görülür ki bunlar önce sarımsı yeşil iken daha sonra kırmızımsı kahveye döner. Lekelerin etrafı sarımsı yeşil bir zon ile çevrilidir. Zuruflardaki lekeler yapraklardakine benzer şekil ve büyüklükte koyu kahverengi olarak görülür. Başlangıçta yüzeysel olan bu lekeler zamanla çukurlaşır ve sertleşir. Meyvelerdeki lekeler ise yüzeysel, yuvarlağa yakın ve koyu kahverengidir. Hastalanmış dallar dışarıdan kurumuş gibi görülürler, yapraklar kıvrılarak kururlar ancak dökülmeden kalırlar. Bu şekilde hastalanmış dalların ince kabuk tabakası kesilip kaldırıldığında iç kısımdaki dokularda kırmızı-kahverengi renk değişimi gözlenir. Ayrıca sürgün ve dallarda uzunlamasına (10-25 cm) kanserler oluşur. Enfekte olan 1-2 yaşlı sürgünler ve genç ağaçlar ölürler.

Hastalık bitkiye yaprak, zuruf ve meyvedeki doğal açıklıklardan ve yaralardan giriş yapar ve yağmur, rüzgar ve budama aletleri ile diğer bitkilere taşınır.

Mücadelesi

Hastalıkla mücadelede kültürel önlemlere dikkat edilmelidir. Taban suyu yüksek arazilere bahçe tesis edilmemeli, bitki besin maddelerince zengin, normal derinlikte olan araziler tercih edilmeli, sağlıklı fidanlar kullanılmalı, bilinçli bir gübreleme ve toprak işleme yapılmalıdır. Hastalıklı sürgün ve dalların kesilip yakılması, budama sırasında bir ağaçtan diğerine geçerken budama aletlerinin lizol eriyiği veya % 10'luk çamaşır suyuna batırılması bulaşmaların önlenmesi açısından önemlidir.

2- FINDIKTA KÜLLEME HASTALIĞI

Fındık yapraklarının genellikle alt yüzeyinde gelişme sezonunun ortasından sonuna doğru olan dönemde fungusun beyaz renkli kolonileri görülür. Başlangıçta küçük (3-6 mm) ve tozlu beyaz olan koloniler sonuçta yaprağın tamamını sarar. Yaprak yeşil rengini ve parlaklığını kaybederek matlaşır. Beyaz kolonilerin içinde hastalık etmeninin gözle görülebilen küçük, yuvarlak, kahverengi, parlak kırmızı ve siyah renkte kleistotesiyumları oluşur. Daha sonra yapraklar giderek kahverengileşmeye, gevrekleşmeye ve kıvrılmaya başlar. Bu şekilde hastalığa yakalanan yapraklar vaktinden önce dökülürler.

Kültürel Önlemler

Bulaşma kaynaklarının azaltılması için dökülen yapraklar yok edilmelidir.

Budama iyi bir hava sirkülasyonu ve güneşlenme sağlayacak şekilde yapılmalıdır.

Kimyasal Mücadele

1. ilaçlama: Önceki yıllardaki hastalığın yoğunluğuna göre belirlenmelidir. Hastalık bahçede ilk defa çıkıyorsa, belirtiler görülür görülmez ilaçlamaya başlanır.

Daha önceki yıllarda hastalık görülmüş ise, belirtiler görülmeden önce o yılın sürgünleri 25-30 cm olduktan ve yapraklar normal büyüklüğünü aldıktan sonra ilk ilaçlama yapılmalıdır.

2. ve diğ er ilaçlamalar: Kullanılan bitki koruma ürününün etki süresi dikkate alınarak, hastalık koşulları ortadan kalkıncaya kadar ilaçlamalara devam edilir.

FINDIK DAL KANSERİ

Fındıklarda dal kanseri 250 m ve daha yüksek kesimlerde görülmekte, yükseklik arttıkça don zararına bağı lı olarak hastalık şiddeti de artmaktadır. Hastalık fındıkların gövde ve dallarında ve bunlardan çıkan yan dal veya dalcıkların dip çevresinde oluşmaktadır.

Bazı ocaklarda gövdelerin dip kısımlarında sürtünmeden dolayı oluşan yara yerlerinde de görülmektedir. Fındıkta daha çok açık kanser şeklinde olan yaralar gövde ve dalların kabuklarında iç içe halkalar şeklinde ve merkezi çukurlaşmış şekildedir.

Hastalık etmeninin yaşlı kanserlerin kenarlarında, ölü kabukların altında, çatlaklar içinde bazen dağı nık bazen de kümeler halinde olan küçük, parlak, kırmızı renkteki periteslerinden boşalan askosporları ile yeni enfeksiyonlar başlar . Bunun için mutlaka yüksek orantılı nem veya yağmura ihtiyaç vardır.

Bu koşullar ilkbahar ve sonbaharda oluştuğ undan hastalığın bulaşması bu aylara rastlar. Don olayından sonra ilkbaharda ve hasattan sonra sonbaharda bitkide oluşan yaralardan giriş yapan etmen 2 -3 yıl sonra tipik kanser yaralarına neden olur. Hastalık nedeniyle ocaklardaki ağaç sayısı azalmakta, bazı ocaklar ise tamamen yok olmaktadır.

Mücadelesi

Bahçelerde inokulum kaynağı olan bulaşık dallar budanmalı ve budama artıkları bahçeden uzaklaştırılarak yakılmalıdır.

Yüksek kesimlerde dona karşı nispeten dayanıklı çeşitler yetiştirilmelidir. Hastalığ a duyarlı olduğı bilinen çeşitlerin (Foşa ve Mincane gibi) dikiminden kaçınılmalıdır.

Etkili bir kimyasal mücadelesi olmamakla birlikte, erken ilkbaharda ve hasattan sonra sonbaharda budamanın arkasından %1'lik bordo bulamacı ile yapılacak ilaçlamalar, yara yerlerinden etmenin girişini engellemesi yönünden yararlı olabilir.

ARMILLARIA KÖK ÇÜRÜKLÜĞÜ

Hastalık etmeni şapkaklı bir mantar olup, şapkalarını sonbaharın ilk yağışlarından sonra oluşturur. Hasta ağaçların kök boğazında oluşan sarımsı kahverengi olan ve dibe doğru siyahlaşan şapkalar 5–15 cm. çapındadır.

Meyve ve orman ağaçlarının köklerinde çürüklük yapmak sureti ile ağaçların ölümlerine sebep olur. Hastalığ a yakalanan ağaçlar ilk yıl çok az sürgün verirler. İkinci yıl yapraklar sararır, dökülür. Üçüncü yıl dal ve dalcıklar ölmeye ve kurumaya başlar. Dördüncü yıl ağaçlar tamamen kururlar. Bazen şiddetli enfeksiyonlarda 1-2 yıl içinde de ağaçların kuruduğı görülür. Hastalık ağaçların yaşamlarının kışalmasına, ağacın verim yaşında ölümüne neden olduğı için ekonomik açıdan önemlidir. Ormandan açılan veya orman alanlarına yakın bahçelerde daha fazla görülmektedir.

Mücadelesi

Kültürel önlemler olarak:

- Ağaçlar sağlam ve sağlıklı yetiştirilmelidir. Köklerin yaralanmamasına dikkat edilmelidir.
- Ağaçlar derin dikilmemeli.
- Sonbaharın ilk yağmurlarından sonra oluşan fungusun şapkaları ve oluştukları yerdeki kök parçaları imha edilmelidir.
- Kuruyan ağaçlar bahçeden kökleri ile birlikte sökülerek imha edilmeli ve yerlerinde kireç söndürülmelidir.
- Hastalık bahçenin belli kesimlerinde ise rizomorfların sağlam ağaçlara ulaşmaması için hasta olanlar 60 cm derinlik ve 30 cm genişlikteki hendekler ile izole edilmelidir.
- Çevre bahçelerde hastalığın bulunduğu durumlarda sel sularının getireceği hastalıklı parçaların girişini önlemek için bahçenin çevresine 60-70 cm derinlikte hendekler açılmalıdır.

Hastalıkla kimyasal mücadele için; hastalık yeni başlamış ise hasta kökler kesilip, hasta kısımlar kazındıktan sonra bu yerler 750 g ardıç katranı+250 g göztaşı karışımı ile kapatılmalıdır.

Hastalığın görüldüğü bahçelerdeki sağlam ağaçları korumak için, sonbaharda veya ilkbahar başında ağaçların iz düşümleri % 2'lik göztaşı ile m²'ye 10 litre ilaçlı su gelecek şekilde ilaçlanmalıdır.

ROSELLINIA KÖK ÇÜRÜKLÜĞÜ

Hastalık etmeni fungusun hifleri bölmeli olup, bölüm yerlerinin armut şeklinde şişkin olması tipik özelliğidir. Misel örtüsü üzerinde zamanla sklerotlar oluşur. Etmenin yayılma organı olan miselleri toprakta yıllarca canlılığını korur, özellikle hastalıklı ağaçların bulunduğu bahçelerde uzun yıllar hayatını sürdürerek yeni bulaşmalara sebep olur.